Став страна, асса пролетарijас, пуувтчöj!

Печераса Вöрлезиг

Лезöны—ВКП(б) Мылдiнса Рajком да РIК

№ 4-5 (363-364) | 1937 во Январ 16-d лун | Доныс 10 ур

Воссiс Сöветjаслöн Ставроссijаса XVII Чрезвычajнöj Сjезд

ЈАНВАР 15-d ЛУНÖ 6 ЧАС dА 30 МIНУТЫН РЫТНАС МОСКВАЫН ВОССIС СÖВЕТJАС СТАВРОССIJАСА XVII ЧРЕЗВЫЧАЈНÖЈ СЈЕЗd.

СЈЕЗd ВЫЛЫН РСФСР са КОНСТIТУЦIJА ПРОЕКТ ЈЫЛЫС dОКЛАd ВÖЧIС МIХАIА IВАНОВIЧ КАЛIНIН.

(Прiмiтöма радiо пыр).

ССР СОЈУЗСА КОНСТIТУЦIJА ПРОЕКТ ЈЫЛЫС

I. В. СТАЛIН ЈОРТЛÖН dОКЛАd.

(Трiбуна вылö Сталiн јортлыс петöмсö залыс ставнас встречајтö куза ӧужалан бурнöj овацiјаын. Залыс ставнас сувтö. Быd боксаӧ вöбны горödöмјас: „Ура Сталiн јортлы!“ „Меd олас Велiкöj Сталiн!“ „Велiкöj генij Сталiн јортлы ура!“ „Вiват!“ „Рот фронт!“ „Сталiн јортлы слава!“).

I.

Конституцiоннöj Комиссiја лöсödöм да сылöн могјас.

Јортјас!

Конституцiоннöj Комиссiја, кодлыс проектсö представiтöма тајö Сјездлы вidлалöм вылö, вöлi лöсödöма, кыӧi тöданныd, ССР Сојузса Сöветјас VII d Сјезd спецiалнöj шуöм серті. Сiјö шуöмсö вöлi прiмiтöма 1935-d воса февраль 6-d лунö. Сенi шуоö:

„1. Пыртны ССР Сојузса Конституцiјаö вежлалöмјас тащöм вiчöd:

а) бöрјыван сiстемаöс воӧö демократiзiрујтöм, абу ӧiк равнöj бöрјысöмјас равнöjјасöн, многостепеннöjјасöс—веськыdајасöн, воссајасöс—тупкöсајасöн вежöм боксаӧ;

б) Конституцiјалыс социально-економiческöj подувсö сточмоdалöм Конституцiјаöс ССР-ын классöвöj вынјас öнiја соотношенiјеköd лöсалöмö (социалiстiческöj выл индустрiја лöсödöм, кулачествоöс жугödöм, колхознöj стројлöн победа, социалiстiческöj собственностлöн, кыӧi советскöj общество подувлöн, вынсалöм да сiӧ воӧö) вајödöм боксаӧ.

2. Щöктыны ССР Сојузса Централнöj Iсполнiтелнöj Комiтетлы бöрјыны Конституцiоннöj Комиссiја, кодлы поручiтны первöj пунктын индöм подувјас вылын лосödны Конституцiјалыс iсправiтöм текст да пыртны сiјöс ССР Сојузса ЦIК Сессiјаöн вынсödöм вылö.

3. ССР Сојузын сöветскöj власт органјасöс матысса очереднöj бöрјомјассö нуödны бöрјысаӧ выл сiстема подув вылын“.

Тајö вöлi 1935-d воса февраль 6-d лунö. Тајö шуöмсö прiмiтöм бöрын лун мысті—1935-d воса февраль 7-d лунö, чукöртчiс ССР Сојузса Централнöj Iсполнiтелнöj Комiтетлöн Первојја Сессiја да, ССР Сöветјас VII-d Сјездлыс шуöмсö олöмö пöртöм могыс, лосödiс Конституцiоннöj Комиссiја 31 мортыс. Сiјö пöручiтiс Конституцiоннöj Комиссiјалы лосödны ССР iсправiтöм Конституцiјалыс проект.

Тащöмöс формалнöj подувјасыс да diректiвајасыс ССР-са верховнöj органлöн, кодјас подув вылын вöлi колö паскödны ассыс уӧсö Конституцiоннöj Комиссiјалы.

Тащöм ногöн Конституцiоннöj Комиссiја должен вöлi пыртны вежлалöмјас 1924-d воын прiмiтöм öнi dejствујтыс Конституцiјаö, секi ССР Сојуз олöмын социалiзмлаӧ сdвiгјассö, кодјасöс вöлi пöртöма олöмö 1924-d восаӧ талунја лунјасöӧ, тödвылö бостöмöн.

II.

1924-d воса 1936-d воӧса кадколастын ССР-са олöмын вежöмјас.

Кущöмöс сiјö вежöмјасыс ССР олöмын, кодјас лоiны 1924-d воса 1936-d воӧса кадколастын да кодјасöс Конституцiоннöj Комиссiјалы вöлi колö петкödлыны Конституцiја аслас проектас?

Мыјын пыщкöсыс сiјö вежöмјасыслöн?

Мыј мiјан вöлi 1924-d воын?

Сiјö вöлi НЕП-лöн медвоӧӧа кадколаст, Сöветскöj власт леӧiс капiталiзмлыс кущöма-кö ловъöм, социалiзмöс быдногöн развiвајтiг, кор сiјö артавлiс сы вылö, медым овмöслöн кык сiстема, капiталiстiческöj да социалiстiческöj орdјысомын котыртны социалiстiческöj сiстемалыс капiталiстiческöj вылын перевес. Могыс вöлi сыын, медым тајö орdјысöм мунiгас јонмödны социалiзмлыс позiцiјајассö, шеdödны капiталiстiческöj елементјасöс лiквidiрујтöм да завершiтны социалiстiческöj сiстемалыс, кыӧi народнöj овмöс основнöj сiстемалыс, победа.

Мiјан промышленностлöн серпасыс секi ез вöв завidујтана, торја нiн сöкыd промышленностлöн. Збыл, сiјö нöжiöнiкöн восстанавлiвајтiс, но ылöӧ на ез вајöd асыс продукцiјасö војнаöӧса уровенöӧ. Сiјö подулавсылiс важ бöрö колöм да гöлынiк техникаа вылын, dерт, сiјö развiвајтiс социалiзмлаӧ. Мiјан промышленностса социалiстiческöj секторлöн удельнöj весыс секi вöлi 80 прöчент гöгöр. Но капiталiзмлöн секторыс кутiс-на-жö ас сајас промышленностлыс 20 прöчентыс не ещаӧык.

Мiјан вiӧму овмöслöн серпасыс вöлi нöшта-на мiстомӧык.

Збыл, помещiкјас классöс вöлi лiквidiрујтöма-нiн, но вiӧму овмöсса капiталiстјаслöн класс, кулакјаслöн класс, вöлi нöшта бура ыӧыd вын-на. Ставнас вiӧму овмöсыс секi вöлi посні öтка крестана овмöсјасыс најö бöрö колöм средневековöj техникаöн сывјыштны позтöм океан kod. Тајö океанас торја чуттјасöн да посніdik dijасöн вöлiны колхозјас да совхозјас, кодјаслöн нöшта ез-на вöв, веськыda-кö шуны, мыјкö-мынda серјознöj тödчанлуныс мiјан народнöj овмöсын. Колхозјас да совхозјас вöлiны жебöс, а кулак вöлi вына-на. Мi секi сорнiтлiм кулачествоöс не лiквidiрујтöм јылыс, а сiјöс ограничiтöм јылыс.

Сiјö-жö колö шуны странаын товарооборот јылыс. Товарооборотын социалiстiческöj сектор составлајтiс кущöмкö 50—60 прöчент,—не унӧык, а ставыс сесса вöлi купечјас, спекулантјас да мукöd частникјас кiын.

Тащöм вöлi серпасыс мiјан економiкалöн 1924-d воын.

Мыј мiјан ем öнi 1936-d воын?

Мiјан-кö вöлi секi НЕП-лöн медвоӧӧа кадколаст, НЕП-лöн заводiтчöм, капiталiзмлöн кущöмакö ловъылан кадколаст, то öнi мiјан НЕП-лöн медбöрја кадколаст, НЕП-лöн пом, народнöj овмöс став јукödјасыс капiталiзмöс ӧiкöӧ быrödан кадколаст.

Заводiтны кöв-нiн сетысаӧ, мыј мiјан промышленност тајö кадколастас быdмiс гiгантскöj „вынö. Öнi ез-кiн поз шуны сiјöс жебöн да техника боксаӧ омöла оснащенöjöн. Мödарö, öнi сiјö подулассö выл, озыр, öнiја кадса техника вылын јона развiтöj сökыd индустрiјаöн да нöшта јонӧыка развiтöj машиностроенiјеöн. Медса главнöjыс-жö сыын, мыј капiталiзмöс ӧiкöӧ вöтлöма мiјан промышленност јукödыс, а производстволöн социалiстiческöj форма-лоi öнi мiјан промышленностын безразделнöја ыӧыdалыс сiстемаöн. Оз позлыddыны iчöтik торјöн сiјö фактсö, мыј мiјан öнiја социалiстiческöj индустрiја продукцiја ыӧда серті вевтыртö војнаöӧ кадса индустрiјаöс сiвiм пöв dорыс унӧык.

Вiӧмуовмöсын жеб техникаа посні öткаолыс крестанскöj овмöсјас океан пыddi да кулак засiлiје пыddi мiјан öнi ем став мiрас медса ыӧыd машинiрованнöj, выл техникаöн вооружiтöм производство—колхозјаслöн да совхозјаслöн ставсö шымыртан сiстема. Быdöнлы тödана, мыј кулачествоöс вiӧмуовмöсын лiквidiрујтöма, а бöрö колöм средневековöj техникаа посні öткаолыс крестанскöj овмöсјаслöн сектор öнi занiмајтö омöла тödчана места, dај вiӧмуовмöсын сылöн удельнöj весыс кöӧа площадјас ыӧda боксаӧ 2—3 прöчентыс не унӧык. Оз позъ не пасјыны сiјö факт, мыј колхозјаслöн öнi ем ас кiаныс 316 сурс трактор, кодјаслöн вынјöрыс 5 мiллон 700 сурс вöв вын мынda, совхозјаскöd щöщ—400 сурс тракторыс унӧык, кодјаслöн вынјöрыс 7 мiллон 580 сурс вöв вын мынda.

Бостны-кö странаын товарооборот, то купечјасöс да спекулантјасöс сiјö јукöнсыс вöтлöма ӧiкöӧ. Став товарообоpотыс öнi государство, кооперацiја да колхозјас кiын. Чужiс да развiтчiс выл,

(Продолженiјеыс 2-d лiст бокын.)

ССР Сојузса Конституција проект јылыс СТАЛІН јортлöн дОКЛАд. (ПРОдОЛЖЕНІЈЕ.)

сöветскöј töргујтöм, спекулантјастöг töргујтöм, капіталістјастöг töргујтöм.

Тащöм ногöн народнöј овмöс став јукöныс социалістическöј сістемалöн тыр победа ем öні факт.

А мыј тајö лоö?

Тајö лоö, мыј мортöс мортöн експлоатірујтöм бырöдöма, ліквідірујтöма, а производство орудијејас да средствојас вылö социалістическöј собственностöс выноödöма, кыді міјан сöветскöј обществолыс зумыд подув. (Куда ныжалан аплодісментјас.)

ССР-са народнöј овмöсын став тајö вежсöмјас лоöм вöсна міјан öні ем вылн, социалістическöј економіка, kodi оз töд кріліјас да ужтöмалöм, kodi оз töд корысалöм да рöзöрітчöм да kodi сетö граждаиалы став поланлунјассö зажіточнöја да культурнöја олöм вылö.

Тащöмöс кызвыннас вежсöмјасыс, kodjас лоіны міјан економікаын 1924-öд воса 1936-д воödоа кадколастын.

ССР-са економікаын тајö вежсöмјас сертыс вежоіс і міјан обществолöн классöвöј структураыс.

Помешщікјас классöс, кыді töдам, вöлі ліквідірујтöма-ныс граждаискöј војна победоносныја помалöмöн. Бостны-кö мукöд експлоататорскöј классјасöс, најöс суіс помешщікјас класслöн-жö судбаыс. Ез ло капіталістјаслöн класс промышленностын. Ез ло кулакјаслöн класс віму овмöсын. Ез лоны купечјас да спекулантјас товарооборот јукöныс. Став експлоататорскöј классјасöс тащöм ногöн лоі ліквідірујтöма.

Колі рабочöј класс.

Колі крестаналöн класс.

Колі інтелліГенција.

Но вöлі еськö ошібочнöја мöвпалöм, мыј тајö социалнöј группајасыс тајö kadнас некущöма ез вежсыны, мыј најö коліны сещöмöн-жö, кущöмöн најö вöліны, шуам, капіталізм дырјі.

Бостны, шуам, ССР-са рабочöј классöс. Сіјöс щöкыда шулывлöны важ памет куда пролетаріатöн. Но мыј сіјö пролетаріатыс? Пролетаріат ем класс, kodöс лішітöма производство орудијејасыс да средствојасыс овмöс сістема дырјі, кор производство орудијејасыс да средствојасыс капіталістјас кіын да кор капіталістјаслöн класс експлоатірујтö пролетаріатöс. Пролетаріат—сіјö капіталістјасöн експлоатірујтан класс. Но міјанын капіталістјаслыс классö, кыді töдам, ліквідірујтöма-ныс, производство орудијејас да средствојас капіталістјаслыс мырддалöма да сетöма государстволы, kodлöн весködлыс выныс ем рабочöј класс. „Сіді-кö, абу-ныс, сесса капіталістјаслöн класс, kodi верміс еськö експлоатірујтны рабочöј классöс. Сіді-кö, міјан рабочöј класс не сöмын абу лішітöма производство орудијејасыс да средствојасыс, а мöдарö, сіјö наöн владејтö став народködöтвылыс. А сіјö-кö наöн владејтö, а капіталістјаслыс класс ліквідірујтöма,—оз вермы лоны некущöм поланлун рабочöј классöс експлоатірујтöмлы. Поныö-ö та бöрын міјанлыс рабочöј классöс шуны пролетаріатöн? Гöгöрвоана, мыј оз поныö. Маркс шуліс: сы могыс, медым пролетаріат мездіс асö, сылы колö жугöдны капіталістјаслыс класс, мырддыны капіталістјаслыс производство орудијејас да средствојас да бырöдны производствольс сещöм условијејас, kodjас чужтöны пролетаріатöс. Поныö-ö шуны, мыј ССР-са рабочöј класс пöртіс-ныс олöмö асö мездан тајö условијејассö? Кывшутöг поныö даj колö. А мыј тајö лоö? Тајö лоö, мыј ССР-са пролетаріат лоіс діік выл классöн, ССР-са рабочöј классöн, kodi бырöдіс овмöсса капіталістическöј сістема, kodi выноödіс социалістическöј собственност производство орудијејас да средствојас вылö да kodi нуödö сöветскöј обществоöс коммунізм-туј куда.

Кыді аддзанныд, ССР-са рабочöј класс сіјö—діік выл, експлоатацијаыс мездöм, рабочöј класс, кущöмöс ез-на нöшта töдлы человечестволöн історіјаыс.

Вуджам крестанство јылыс вопросö. Векдык велалöма шуны, мыј крестанство—сіјö посны производітелјаслöн сещöм класс, kodлöн шленјасыс möда-мöдыс торјалöмаöс (атоміцірујтчöмаöс), разалöмаöс став страна чужöмбан паста, луаöны öткöн-öткöн асланыс посныдік овмöсјасас, најö бöрö колöм техніканас, емöс частнöј собственностлöн рабјас да безнаказаннöја експлоатірујтöны помешщікјасöн, кулакјасöн, купечјасöн, спекулантјасöн, ростовщікјасöн да с. в. І збылыс, капіталістическöј странајасын крестанство, töдвылö-кö бостны сылыс основнöј массасö, ем бурещ тащöм класс. Поныö-ö шуны, мыј міјан öніја крестанство, сöветскöј крестанство, аслас массанас öтсама тащöм крестанствоыскöд? Оз, оз поныö тајö шуны. Тащöм крестанствоыс міјан абу-ныс. Міјан сöветскöј крестанство ем діік выл крестанство. Міјан абуöс-ныс сесса помешщікјас да кулакјас, купечјас да ростовщікјас, kodjас вермісны еськö експлоатірујтны крестанаöс. Сіді-кö, міјан крестанство ем експлоатацијаыс мездöм крестанство. Воныö, міјан сöветскöј крестанство аслас јона унджык лыднас ем колхознöј крестанство, möд ногöн-кö сіјö подулалö асöыс ужсö да асöыс ембурсö оз јединолічнöј ужöн да бöрö колöм техникаöн, а коллектівнöј ужöн да öніја техникаöн. Медбöрын, міјан крестанство овмöс подулын абу частнöј собственност, а коллектівнöј собственност, kodi быдміс коллектівнöј ужöн подув вылын.

Кыді аддзанныд, сöветскöј крестанство—сіјö діік выл крестанство, кущöмöс ез-на нöшта töдлы человечестволöн історіјаыс.

Вуджам, сесса, інтелліГенција јылыс вопросö, інженерно-техніческöј работникјас јылыс вопросö, культурнöј фронт вывса работникјас јылыс, вообще служащöјјас јылыс вопросö да с. в. ІнтелліГенција сіді-жö вывті јона вежсіс колöм kadколастын. Сіјö абу-ныс важ, заскорузлöј інтелліГенција, kodi зіліс сувтöдны асö классјасыс вылö, а збылвылас служітліс аслав массанас помешщікјаслы да капіталістјаслы. Міјан сöветскöј інтелліГенција сіјö—діік выл інтелліГенција, kodi став вуджаснас јітчöма рабочöј класскöд да крестанствокöд. Вежсіс, öті-кö, інтелліГенцијалöн составыс. Двор'анствоыс да буржуазијаыс петöмјас міјан сöветскöј інтелліГенција пöвстын ем неыджыд прöчент. Сöветскöј інтелліГенција пöвстын 80—90 прöчентыс—сіјö рабочöј классыс, крестанствоыс да ужалыс јöз мукöд слöјјасыс петöм јöз. Вежсіс, медбöрын, і інтелліГенција дејательностлöн самöј характерыс. Војдöр сіјö должен вöлі служітны озыр классјаслы, сы понда, мыј сылöн möд туј ез вöв. Öні сіјö должен служітны народлы, сы понда, мыј ез лоны сесса експлоататорскöј классјас. І шук сы вöсна сіјö öні ем сöветскöј обществолöн öткод праваа шлен, кöні сіјö рабочöјјаскöд да крестанаköд öтвыв, наköд öтлаö dodдаöмöн нуödö выл классјастöм социалістическöј общество строітöм.

Кыді аддзанныд, тајö діік выл, трудöвöј інтелліГенција, кущöмöс ті он аддзöј мушар вывса ніöті странаын.

Тащöмöс вежсöмјасыс, kodjас лоіны кöлöм kad чöжöн сöветскöј общество классöвöј структураын.

Мыј јылыс вісталöны тајö вежсöмјасыс?

Најö вісталöны, öтік-кö, сы јылыс, мыј рабочöј класс да крестанство костын торјалöмјас, сіді-жö, кыді тајö классјас да інтелліГенција костын—вушјöны, а важ классöвöј исключітелностыс—бырö. Тајö лоö, мыј костыс тајö социалнöј группајас костын пыр јонжыка і јонжыка жендаммö.

Најö вісталöны, möд-кö, сы јылыс, мыј тајö социалнöј группајас костын економіческöј противоречіјејасыс чіныны, вушјöны.

Најö вісталöны, медбöрын, сы јылыс, мыј на костын чіныны да вушјöны сіді-жö і політіческöј противоречіјејас.

Тащöм делöыс ССР-ын классöвöј структура вежсöмјаскöд.

ССР-са общественнöј олöмын вежсöмјаслöн серпасыс вöлі еськö ез тырвујаöн, не вісставны-кö некымын кыв вежсöмјас јылыс нöшта öті јукödын. Ме кута töдвылын ССР-ын національнöј взаімоотношеніјејас јукöд. Сöветскöј Сојузö пыроны, кыді töдам, 60 кымын нацiја, національнöј группајас да народностјас. Сöветскöј государство ем уна національноста государство. Гöгöрвоана, мыј ССР-са народјас костын взаімоотношеніјејас јылыс вопрос оз вермы не лоны міјанлы первостепеннöј töдчанлунаöн.

Сöветскöј Социалістическöј Республікајаслöн Сојуз лоі, кыді töдам, 1922-öд воын ССР-са Сöветјас Медвосса Сјезд вылын. Котыртчіс сіјö ССР-са народјас равенство да добровольност подув вылын. Öні дејствујтыс Конституција, kodöс прімітöма 1924-öд воын, ем ССР Сојузлöн медвосса Конституција. Тајö вöлі kadколаст, кор народјас костын отношеніјејассö ез-на вöв колана ногöн лöсödöма, кор велікороссјас діно недоверіјелöн коласјасыс нöшта ез-на бырны, кор центробежнöј вынјас век-на нöшта воныö дејствујтісны. Колö вöлі лöсödны тајö условијејасын народјаслыс братскöј сотрудничество möда мöдлы економіческöј, політіческöј да војеннöј отсасöм подув вылын, најöс öті сојузнöј уна національноста государствоö öтувтöмöн. Сöветскöј власт ез вермы не аддзыны тајö делöлыс сöкыдлунјассö. Сылöн вöліны асвоdас буржуазнöј странајасын уна національноста государствојаслöн неудачнöј опытјас. Сылöн вöлі асвоdас важ Австро-Венгріјалöн провалітчöм опыт. І век-жö сіјö муніс унанаціональноста государство лöсödан опыт вылö, öд сіјö töдіс, мыј унанаціональноста государство, kodi лоі социалізм подув вылын, должен выдержітны став да быд пöлöс испытаніјејас.

Сіјö kadсаныс колі 14 во. Kadколастыс тырмана сы вылö, медым прöверітны опытсö. І мыј-жö? Колöм kadколаст збылвылö петкödліс, мыј социалізм подув вылын котыртан унанаціональноста государство лöсödan опыт ydajччіс тырвујö,

(Продолженијеыс 3-д ліст бокын.)

СССР Сојузса Конституција проект јылыс СТАЛІН јортлöн дОКЛАд. (ПРОдОЛЖЕНІЈЕ.)

Тајö ем ленінскöј національнöј політікалöн несомненнöј победа. **(Куза нужалан аплодісментјас.)**

Мыјöн објаснітны тајö победасö?

Експлоататорскöј классјас абутöм, кодјас емöс національностјас костса тыш основнöј котыртысјас; експлоатација абутöм, коді культівірујтö möда-мöд костын недоверіје да пестö національністіческöј страстјас; рабочöј класслöн власт дінын емлун, коді (рабочöј классыс) ем быдсама сікас нартітöмлы враг да інтернаціоналізмлыс ідејајас вернöј новлöдлыс; став хозајственнöј да общественнöј олöмын народјаслöн möда-мöдлы отсасöм збыл олöмö пöртöм; медбöрын, СССР-са народјаслöн форма сертіыс національнöј, пыщкöс сертіыс соціалістіческöј національнöј култура зорзалöм,—став тајö да тащöм сама факторјас вајöдісны сетчö, мыј вужсаныс вежсіс СССР-са народјаслöн öбліксыс, бырі наын möда-мöд дінö недоверіјелöн чувствоыс, развітчіс наын möда-мöд кост дружбалöн чувство да ладміс, тащöм ногöн, јединöј сојузнöј государство сістемаын народјаслöн збыл братскöј сотрудничество.

Став тајö лоöм вöснаыс мијан öні ем тырвыјö артмöм да став іспытанијејассö выдержітöм унанаціональноста соціалістіческöј государство, код јонлунлы верміс ескö завидујтны лубöј національнöј государство мушарвывса лубöј јукöнын. **(Бурнöј аплодісментјас.)**

Тащöмöс вежсöмјасыс, кодјас лоіны колöм кадколастын СССР-ын **національнöј взаімоотношенијејас јукöдын.**

Тащöм общöј ітогыс СССР-ын хозајственнöј да общественно-політіческöј олöмын вежсöмјаслöн,кодјас лоіны 1924-д восан 1936-д воöсса кадколастын.

III.

Конституција проектлöн основнöј особенностјас.

Кущöма лоі петкöдлöма выл Конституција проектын тајö став вежсöмјассö СССР олöмын?

Мöдногöн-кö шуны: кущöмöс основнöј особенностјасыс Конституција проектлöн, кодöс сувтöдöма тајö Сјездлы відлалöм вылö?

Конституціоннöј Комиссијалы волі щöктöма пыртны вежлалöмјас 1924-öд воса Конституција текстö. Конституціоннöј Комиссија ужалöм бöрын артміс Конституцијалöн выл текст, СССР выл Конституцијалöн проект. Выл Конституцијалыс проектсö лöсöдігöн Конституціоннöј Комиссија петліс сыыс, мыј Конституција оз вермы лоны сорлалöма программакöд. Тајö лоö, мыј программа да Конституција костын ем тöдчана торјалöм. Секі, кор программа вісталö сы јылыс, мыј нöшта абу-на і мыј нöшта воан кадö колö-на шедöдны да завојујтны, конституција, мöдарö, должен вісталны сы јылыс, мыј ем-нін, мыј шедöдöма да завојујтöма-нін öні, тајö каснас. Программа касајтчö медсасö возö лоанлы, конституција öнијалы.

Серпасалöм вылö кык прімер.

Мијан сöветскöј общество шедöдіс сијöс,мыј сијö соціалізмсö кызвыннас пöртіс-нін олöмö, лöсöдіс соціалістіческöј строј, мöдног-кö, пöртіс олöмö сијöс, мыј марксістјаслöн шусö мöдногöн коммунізм медвозза лібö улысса фазаöн. Сіскö, мијан кызвыннас пöртöма-нін олöмö коммунізмлыс медвозза фазасö, соціалізм. **(Куза нужалан аплодісментјас.)** Коммунізм тајö фазалöн основнöј прінціпыс ем, кыті тöданныд, формула: „быдöнсан сијö способностјас серті, быдöнлы сијö уж серті". Должен-ö мијан Конституција петкöдлыны тајö фактсö, соціалізм завојујтан фактсö? Должен-ö сијö подулассыны тајö завојеваніје вылас? Кывшутöг, должен. должен, соціалізмыс öд СССР-лы ем сијö, мыј шедöдöма да завојујтöма-нін.

Но сöветскöј общество нöшта ез-на шедöд коммунізмлыс высшöј фазасö олöмö пöртöм, кöні господствујушщöј прінціпöн лоö формула: „быдöнсан сијö способностјас серті, быдöнлы сијö потребностјас серті", кöт і сувтöдö сијö аслыс могöн локтан кадö шедöдны коммунізмлыс высшöј фазасö олöмö пöртöм. Вермас-ö мијан Конституција подулассыны коммунізм высшöј фаза вылö, коді абу-на, да кодöс колö завујујтны-на? Оз, оз вермы, öд СССР-лы коммунізмлöн высшöј фазаыс ем сијö, мыј нöшта абу-на пöртöма олöмö, да мыј колö олöмö пöртны возö вылö. Оз вермы, оз-кö сијö кöсјы пöрны возö вылö завојеванијејас јылыс программаö лібö декларацијаö.

Тащöмöс мијан Конституцијалöн рамкајасыс öнија історіческöј моментын.

Тащöм ногöн выл Конституцијалöн проект петкöдлö аснас мунöм тујлыс ітог, шедöдöм вермöмјаслыс-нін ітог. Сијö ем, сіскö, сијöс регістрірујтöм да законодательнöја закрепітöм мыј дело вылын шедöдöма да завојујтöма-нін. **(Бурнöј аплодісментјас.)**

Таын медвозза особенностыс СССР выл Конституција проектлöн.

Возö. Буржуазнöј странајасса конституцијајас век петöны капіталістіческöј строј зумыдлун јылыс убеждениеыс. Тајö конституцијајаслöн главнöј подулыс ем капіталізмлöн прінціпјас, сылöн основнöј устојјасыс: му, вöрјас, фабрікјас, заводјас да производствоса мукöд орудијејас да средствојас вылö частнöј собственност; мортöс мортöн експлоатірујтöм да експлоататорјаслöн да експлоатірујтанајаслöн емлун; обществоса öтік полус вылас ужалыс унжык јозыслöн сузсытöмлун да мöд полус вылас ужавтöм ещажык, но сузсана јöзлöн роскош; да с. в. да с. в. Најö мыжсöны капіталізмса тајö да тащöм сама устојјас вылö. Најö тајöјасöс петкöдлöны, најö вынсöдöны тајöјасöс законодательнöј пöрадокöн.

СССР выл Конституцијалöн проект наыс торјалöмöн петö капіталістіческöј строј ліквідірујтöм фактыс, СССР-ын соціалістіческöј строј побефітöм фактыс. СССР выл Конституција проектлöн главнöј подулыс ем соціалізмлöн прінціпјас, сылöн основнöј устојјасыс, кодјасöс завујујтöма да пöртöма-нін олöмö: му, вöрјас, фабрікјас, заводјас да производствоса мукöд орудијејас да средствојас вылö соціалістіческöј собственност; експлоатација да експлоататорскöј классјасöс ліквідірујтöм; унжык јöзлыс корысалöмсö да ещажыклыс роскошсö ліквідірујтöм; ужтöмалöм ліквідірујтöм; уж, кыті ужавны вермыс быд гражданінлöн обязанност да честа долг формула серті: „коді оз ужав, сијö оз јој". Уж выло право, мöдногöн кö гарантірованнöј уж получітöм вылö быд гражданінлöн право; шојччöм вылö право; велöдчöм вылö право; да с. в, да с. в. Выл Конституцијалöн проект мыжсö соціалізмлöн тајö да тащöм сама устојјас вылö. Сијö петкöдлö најöс, сијö вынсöдö најöс законодательнöј пöрадокöн.

Тащöм мöд особенностыс выл Конституција проектлöн.

Возö. Буржуазнöј конституцијајас лантöмöн петöны сијö предпосылкаыс, мыј общество состоітö антагоністіческöј классјасыс, озырлунöн владејтыс классјасыс да классјасыс, кодјас оз владејтны сијöн, мыј кöт кущöм партија ез лок власт дінö, обществоöн государственнöј весколöмыс (диктатура) должен лоны буржуазија кіын, мыј конституција колö сы могыс, медым закрепітны общественнöј пöрадокјас, кодјас коланаöс да выгоднöјöс озыр классјаслы.

СССР выл Конституцијалöн проект, буржуазнöј конституцијајасыс торјалöмöн петö сыыс, мыј обществоын абу-нін сесса антагоністіческöј классјас, мыј обществоыс состоітö мöда-мöдныслы дружественнöј кык классыс, рабочöјјасыс да крестанаыс, мыј власт дорас сулалöны щук тајö ужалыс классјасыс, мыј обществоöн государственнöј весколöмыс (диктатура) прінадлежітö рбочöј класслы, кыті обществоса возынмуныс класслы, мыј конституција колö сы могыс, медым закрепітны общественнöј пöрадокјас, кодјас коланаöс да выгоднöјöс ужалыс јöзлы.

Тащöм којмöд особенностыс выл Конституција проектлöн.

Возö. Буржуазнöј конституцијајас лантöмöн петöны сијö предпосылкаыс, мыј нацијајас да расајас оз вермыны лоны öткод правааöс, мыј емöс тыр праваа нацијајас да емöс абу тырправаа нацијајас, мыј сыыс кынті ем нöшта нацијајаслöн лібö расајаслöн којмöд категорија, шуам колонијајасын, кодјаслöн правајасыс нöшта ещажык-на абу тырправаа нацијајаслöн дорыс. Тајö лоö, мыј став тајö конституцијајасыс асланыс подувнаныс емöс національністіческöјöс, мöдногöн-кö ыждалыс нацијајаслöн конституцијајас.

Тајö конституцијајасыс торјалöмöн СССР выл Конституцијалöн проект, мöдарö,—пыдöз інтернаціоналнöј. Сијö петö сыыс, мыј став нацијајасыс да расајасыс öткод правааöс. Сијö петö сыыс, мыј ку рöмын лібö сорніын, культурнöј уровеныи лібö государственнöј развітіје уровеныи торјалöмыс, сіз-жö кыті нацијајас да расајас костын кущöмкö мукöд пöлöс торјалöм —оз вермы лоны помкаöн сы вылö, медым оправдајтны національнöј неравноправіје. Сијö петö сыыс, мыј став нацијајас да расајас, најö важ да öнија положеніје вылö вісöдтöг, најö вын лібö жеблун вылö вісöдтöг,—долженоос пöльзујтчыны öткод правајасöн обществоса став хозајственнöј, общественнöј, государственнöј да культурнöј олöм став јукöдјасын.

Тащöм нолод особенностыс выл Конституција проектлöн.

Выл Конституција проектлöн вітöд особенностыс ем сылöн последовательнöј да помöз выдержаннöј демократізм. Демократізм боксан вісöдöмöн, буржуазнöј конституцијајасос позö јукны кык группа вылö: конституцијајаслöн öтік группа веськда отрицајтö лібö збылыссö нінömö вајöдö гражданајас правајаслыс равенствосö да демократіческöј свободајассö. Конституцијајаслöн мöд группа окота пырыс прімітö і весіг афішірујтö демократіческöј панасјассö, но вöчö секі сещöм оговоркајас да ограничітöмјас, мыј демократіческöј правајасыс да свободајасыс лоöны зікöз ізуродујтöмаöс. Најö вісталöны став гражданајаслы öткод бöрјысан правајас јылыс, но сені-жö ограничівајтöны најöс оседлостöн, велöдчöм да весіг ембур серті цензöн. Најö вісталöны гражданајас öткод правајас јылыс, но сені-жö пасјöны, мыј тајö оз інмы нывбабајаслы, лібö інмö налы мыјкö мында. да с. в. да с. в.

СССР выл Конституција проектлöн особенностыс сыын, мыј сијö свободнöј тащöм сама оговоркајасыс да ограниченијејасыс. Сылы абуöс активнöј лібö пассівнöј гражданајас, сылы став гражданајасыс активнöјöс. Сијö оз прізнајт правајасын торјалöм мужчинајас да нывбабајас, „оседлöј" да „неоседлöјјас", ембурајас да ембуртöмјас, велöдчöм да велöдчытöмјас костын. Сылы став гражданајасыс асланыс правајасын öткодос. Оз імущественнöј положеніје, оз національнöј проісхожденіје, оз пол, оз служебнöј положеніје, а быд гражданінлöн аслас способностјасыс да аслас ужыс урчітöны обществоын сылыс положенијесö.

Медбöрын, нöшта öті особенност выл Конституција проектлöн. Буржуазнöј конституцијајас век колччöны гражданајаслыс формалнöј правајассö пасјöмöн, тајö правајассö олöмас нуöдан условијејас јылыс, најöс олöмас нуöдан позанлун јылыс, најöс олöмас нуöдан средствојас јылыс тöждыстöг. Сорнітöны гражданајас равенство јылыс, но вунöдöны, мыј оз вермы лоны збылыс равенствоыс кöзаін да рабочöј костын, помещщік да крестанін костын, воззајасыслöн-кö ем озырлун да обществоын політіческöј вес, а мöдјассö лішітöма і öтіксыс і мöдсыс, воззајасыс-кö експлоататорјас, а мöдјасыс експлоатірујтанајас. Лібö нöшта: сорнітöны кыв, собранијејас да печат свобода јылыс, но вунöдöны, мыј став тајö свободајасыс вермасны пöрны рабочöј класслы кущ сорніö, абу-кö сылöн аслас кіас собранијејас вылö шогмана помещенијејас, бур тіпографијајас, тырмымöн мында печатајтчан кабала да с. в.

Выл Конституција проектлöн особенностыс сыын, мыј сијö оз кöлччы гражданајаслыс формалнöј правајассö фіксірујтöмöн, а шорса сöктасö (центр тяжести) вужödö тајö правајассö гарантірујтöм јылыс, тајö правајассö олöмö портан средствојас јылыс вопрос вылö. Сијö оз сöмын јöзöд гражданајас правајаслыс равенство, но і обеспечівајтö сијöс експлоатацијаа режім быпöдöм фактсö, быдсама

(Продолженијеыс 4-д ліст бокын.)

ССР Сојузса Конституціја проект јылыс СТАЛІН јортлöн dОКЛАd.

(ПРОdОЛЖЕНІЈЕ.)

пöлöс експлоатаціјаыс граждан аöс мездан фактсö законодательнöја закрепітöмöн. Сіјö оз прöстö јöзöd уж вылö право, но і обеспечівајтö сіјöс сöветскöј обществоын крізісјас абутöм фактсö, ужтöмалöм бырöдöм фактсö законодательнöја закрепітöмöн. Сіјö оз прöстö јöзöd демократіческöј свободајас, но і законодательнöј пöрадокöн обеспечівајтö најöс колана матеріальнöј средствојасöн. Гöгöрвоана та серті, мыј вылö Конституція проектлöн демократізмыс абу „обычнöј“ da „ставöн прізнајтöм“ демократізм вообще, а соціалістіческöј демократізм.

Тащöмöс ССР вылö Конституція проектлöн основнöј особенностјасыс.

Тащöм петкöдчöмыс вылö Конституція проектын ССР-са хозајственнöј da общественно-політіческöј олöмын сіјö сдвігјасыслöн da вежсöмјасыслöн, кодјас лоіны 1924-d восан 1936-d воösса кадколастын.

IV.

Конституція проектöс буржуазнöј крізікујтöм.

Некымын кыв Конституція проектöс буржуазнöј крізікујтöм јылыс.

Вопрос сы јылыс, кыгі Конституція проект dінö относітчö іностраннöј буржуазнöј печат, представлајтö, дерт, кущöм-кö інтерес. Сы вöсна, мыј іностраннöј печат петкöдлаö буржуазнöј странајасса населеніје разнöј слöјјаслыс общественнöј мöвп, мі отö вермö бокіті мупны сіјö крізікаоыс, кодöс паскöдіс тајö печатыс Конституція проектлы паныd.

Іностраннöј печатлöн Конституція проект вылö реагірујтан медводдза грізнакјасыс петкöдчісны определоннöј тенденціјаын—лантöмöн овны Конституція проект јылыс. Тајö случајын ме тöдвылын кута медоа реакціоннöј, фашістскöј печат. Крізікјаслöн тајö группаыс лыddіс медоа бурöн прöстö лантöмöн овны Конституція проект јылыс, петкöдлыны делöсö сіз, кыгі быттö проектыс ез вöвлы і абу сіјö пріродын вообще. Вермасны шуны, мыј лантöмöн олöмыd, абу крізіка. Но тајö абу везкыd. Лантöмöн олан методd, кыгі ігнорірујтан асыс сама способ, ем сіз-жö крізікалöн форма, дерт, глупöј da вепкоd, но век-жö крізікалöн форма. (Ставöн сераломöн. аплодісментјас.) Но лантöмöн олан методнаd налöн ез артмы. Бöрја помнас налы быт лоі боотыны клапан da јурöртны мірлы, мыј кöт кущöм-ні абу печалтö, СССР Конституціјалöн проект век-жö ем, і не сöмын ем, но і заводітö зловреднöја дејствујтны јöз вежöрјас вылö. da мöдногöн і ез вермы лоны сы вöсна, мыј век-жö овет вылын ем кущöмкö общественнöј мненіје, лыddыныјас, ловја јöз, кодјас кöсјöны тöдны фактјас јылыс правда, і дыр кутны најöс чöрыда ылöдлöмöн абу некущöм позанлун. Пöрјаöм вылаd ылöз он мун...

Крізікјаслöн мöd группа прізнајтö, мыј Конституціјалöн проект пріродын абылыс существујтö, но сіјö лыddö, мыј проект оз представлајт ыжыd інтерес, сы вöсна, мыј збылвылас сіјö абу Конституціјалöн проект, а прöстöј кабала тор, куш кöсјыöм, кодöс арталöма сы вылö медым вöчны кущöмкö маневр da пöрјавны јöзöс. Секі-жö најö содтöны, мыј буржыk проект СССР ез і вермы оетны, сы вöсна, мыј ачыс СССР абу государство, а сöмын —географіческöј понаіје (Ставöн сераломöны), а абу-кö сіјö государство, то і Конституціјаыс сылöн оз вермы лоны збыл Конституціјаöн. Крізікјас тајö группаса тöдчана представітел, шензана кöт абу, германскöј офіціоз „Дејтше Дипломатіш-Політіше Корреспонденц“. Тајö журнал веокыда шуö, мыј СССР-лöн Конституція проект ем прöстöј кöсјыöм, пöрјаöм, „потомкінскöј деревня“. Сіјö падјавтöг шуö, мыј СССР абу государство, мыј СССР „представлајтö оз мыјкö мöдтор, а стöча урчітан географіческöј понаіје“ (ставöн сераломöны), мыј СССР-лыс Конституція оз поз та вöсна прізнајтны збыл Конституціјаöн.

Мыј шуны тащöм, позö-кö шуны крізікјас јылыс?

Аслас мојдјас-вісјтјас пыщкыс öвікын велікöј роч писател Щедрін оетö бјурократ-самодурлыс, зев еща гöгöрвоылыс da пајеватлыс, но вывті вылö пукоылыс da ревівлыс віп. Сы борын, кор тајö бјурократыс сылы „доверітöм“ облаотын уна оурс олысöс бырöдöмöн da уна дас кар сотöмöн лöсöдіс „пöрадок da вішіна“, сіјö віздіс гöгöрбок da горізонт вылыс казаліс Амерікаöс, дерт еща німалана странаöс, кöні емöс, вöлöмкö, народöс смушајтыс кущöмкö свободајас, da кöні государствоöн веокöдлöны мукöd методјасöн. Бјурократ Казаліс Амерікаöс da јона скöрміс: кущöм тајö страна, кыс сіјö боотсіс, кущöм сещöм основаніје оетö сіјö олö? (Ставöн сераломöны, аплодісментјас.) дерт, сіјö случајöја воотісны некымын нем сајын, но оз-öмöј поз бöр сіјöс тупкыны, медым дукыс сылöн ујк ез вöв? (Ставöн сераломöны.) І тајöс шуöм бöрын пуктіс резолуція: „Бöр тупкыны Амерікаöс“! (Ставöн сераломöны.)

Меным кажітчö, мыј „Дејтше Дипломатіш Політіше Корреспонденц“-ыс господајас кыгі валöн кык војт öткодöö щедрінскöј бјурократкöd. (Ставöн сераломöны, ошкана аплодісментјас.) Тајö господајаслы СССР важöн-ныс raddöötіс оінныс. Дісöкмыс во СССР сулалö кыгі мајак, став міреыс рабочöј классöс зарјајтö мездыоан мöвпöн da рабочöј класс врагјеслыс кыпöдö бешенство. І сіјö, тајö СССР-ыс, вöлöмкö, но сöмын прöста существујтö, но веоігтö быdмö, і не сöмын быdмö, но веоігтö тöдчана ödјасöн быdмö, но веоігтö сочінајтö вылö Конституціјалыс проект, коді шыгöдö јöзлыс вежöрсö, пыртö вылö надејајас увтыртана классјаслы. (Аплодісментјас.) Кыгі-нö та бöрын не скöравны германскöј офіціозыс господајаслы? Кущöм тајö страна, лок горшöн горзöны најö, кущöм сещöм основаніје оетö сіјö существујтö (ставöн сераломöны), і воотісны-кö сіјöс 1917-d воса октабрын, то мыјла оз поз сіјöс бöр тупкыны, med дукыс сылöн ујк ез вöв? І тајöс шуöм бöрын, постановітісны: бöр тупкыны СССР-öс, јурöртны ставлы кывмöн, мыј СССР, кыгі государство, оз существујт, мыј СССР абу мыјкö мödтор, а прöстöј географіческöј понаіје! (Ставöн сераломöны.)

Амерікаöс бöр тупкöм јылыс резолуція пуктіс öн щедрінскöј бјурократ, кöн езкö і вывті мöмöт сіјö вöлі, век жö аззіс ас пыщкыс реальнöја гöгöрвоан елементјас, кор сен-жö асыс шуіс: „Но, тыдалö, тајö абу ме сајын“. (Ызöбтöмöн гажаа сераломöн, бурнöј аплодісментјас.) Ме ог тöd, тырмасö германскöј офіціозыс господајаслöн вежöрыс гöгöрвоны, мыј „тупкыны“ кабала вылын сіјö лібö мöd государствоöс најö, дерт, вермасны, но оорнітны-кö зöбылыс, „тајö абу на сајын“... (Ызöбтöмöн гажаа сераломöн, бурнöј аплодісментјас.)

Боотны-кö сіјö тор, мыј СССР-лöн Конституціјаыс ем быттöкö прöстöј кöсјыöм, „потомкінскöј деревня“ d. с. в., то мем окота еокö вöлі ыстыны гоз-мöd урчітöм фактјас вылö, кодјас віоткалöны аоныс ас вöснаныс.

1917-d воö СССР-са народјас шыбытісны буржуазіјаöс da лöсöдісны пролетаріатлыс діктатура, лöсöдісны Сöветскöј власт. Тајö факт, а абу кöсјыöм.

Сеоа, Сöветскöј власт експропрілујтіс капіталістјаслыс класс da оетіс креоананы 150 міллон гектарыс унджык вöвлöн помещічöј, казеннöј da манастырскöј мујас, da тајö—сіјö мујасыс öтар, кодјас вöлінны і воджыксö креоана кіын. Тајö факт, а абу кöсјыöм.

Сеоа, Сöветскöј власт експропрілујтіс капіталістјаслыс класс, мыddіс налыс банкјас, заводјас, кöрттујјас da произвоство мукöd бруднјејас da средствојас, јöзöдіс најöс соціалістіческöј собственностöн da пуктіс тајö предпріјатіјејасöн јуралыöјасö рабочöј класслыс med бур војтырöс. Тајö факт, а абу кöсјыöм. (Куза ньужалана аплодісментјас.)

Сеоа, промышленностöс da віджму овмöсöс вылö соціалістіческöј панасјас вылын, вылö техніческöј базаöн котыртöм бöрын, Сöветскöј власт шедöдіс сіјöс, мыј öні СССР-ын віджму уждöм оетö 1,5 пöв унджык продукціјасö, војнаöзоа кадын серті, індустріја вöчö 7 пöв унджык продукціјасö, војнаöзоа кадын серті, а народнöј доход быdміс 4 пöв, војнаöзоа кадкöd öглаоітöмöн. Ставыс тајö—фактјас, а абу кöсјыöмјас. (Куза ньужалана аплодісментјас.)

Сеоа, Сöветскöј власт быddіс уждöмалöм, пöртіс олöмö уж вылö право, шојччöм вылö право, образованіје вылö право, обеспечітіс рабочöјјаслы, креоананы da інтеллігенціјалы буржык матеріальнöј da культурнöј условіјејас, обеспечітіс воеобщöј, пр'амöј da равнöј бöрјыоан правајас граждан öн гуöн гöлöсујтігöн олöмö пöртöм. Ставыс тајö—фактјас, а абу кöсјыöмјас. (Куза ньужалана аплодісментјас.)

Медбöрын, СССР оетіс вылö Конституціјалыс проект, коді абу кöсјыöм, а тајö быdöнлы тödса фактјассö, регістрірујтöм da законодательнöја закрепітöм, сіјöс, мыј-ныс шедöдöма da завојујтöме, регістрірујтöм da законодательнöја закрепітöм.

Јуавоö, кытчö воö тајö став бöрас германскöј офіціозыс господајаслöн „потомкінскöј деревнајас“ јылыс болгöмыс, оз-кö сыö, мыј најö пуктісны могöн ујбны народыс СССР јылыс правдасö, ылöдны народсö, пöрјаваы сіјöс.

Тащöмöс фактјас. А фактјас, кыгі шуöны, упр'амöј тор. Германскöј офіціозыс господа вермасны шуны, мыј сымын локджык фактјаслы. (Ставöн сераломöны.) Но секі налы позö вочавізны тödса роч поговорка Кывјасöн: „дуракјаслы закон абу ріжöма“. (Гажа сервам, куза ньужалана аплодісментјас.)

Крізікјасöн кöјмöd група абу прöвіз прізнајтны Конституція проект сајын інвестнöј достоінствојас, сіјö лыddö сіјöс бур торјöн, но сіјö, аззаныd-ö, зев сомневајтчö, медым кущöм оурö положеніјејассö сылыс позö вöлі олöмö пöртны, öd сіјö убедітчöма, мыј тајö положеніјејассö вообще оз поз олöмö пöртны да колöны кабала вылын. Тајö, не быda шуöмöн, скептікјас. Најö, тајö скептікјасыс, емöс став странајасын.

Колö шуны, мыј накöd мі паныdаоам ог медвоздзыс. 1917-d воын, большевікјасöн власт боотöн, скептікјас шулісны: большевікјас, пöжалуј, абу лок војтыр, но властöн налöн делöыс оз артмы, најö провалітчасны. Но делö вылас, лоіс, мыј провалітчісны ез большевікјас, а скептікјас.

Гражданскöј војна da іностраннöј інтервенціја дырјі скептікјаслöн тајö группаыс шуліс: Сöветскöј власт, дерт, абу лöктор, но Денікін Колчаккöd da содтöd іностранецјас, пöжалуј, ödöлітасны сіјöс. Но делö вылас, лоіс, мыј скептікјас і тані просчітајтчісны.

Кор Сöветскöј власт јöзöдіс первојја вітвоа план, скептікјас бара петісны сцена вылö, шуöмöн: пјавілетка, дерт, бур делö, но öдвакö сіјö олöмö пöртана, колö чајтны, мыј большевікјаслöн пјавілеткаöн делöыс оз артмы. Но фактјас петкöдлісны, мыј скептікјаслы бара ез вылö вітвоа план вöлі пöртöма олöмö лоі воöн.

Тајöс-жö колö віотавны вылö Конституція проект јылыс да сіјöс скептікјасöн крізікујтöм јылыс. Сулалö вöлі јöзöдны проект, медым крізікјаслöн тајö группаыс вылыс петкöдчіс сцена вылын аслас шогана скептіснас, аслас сомненіјејасаас. Конституціјалыс öткымын положеніјејассö олöмö пöртöм куза. Абу некущöм подув сомневајтчыны сыын, мыј скептікјас провалітчасны і тајö случајас, провалітчасны öні сіз-жö, кыгі најö ез öтчыd-ніи провалітчылыны војдöр.

Крізікјаслöн ньöльöd група, вылö Конституціјалыс проект атакујтігöн характерізујтö сіјöс, кыгі „веокыдвыв вешјöм“, кыгі „пролетаріат діктатураыс öткажітчöм“, кыгі „большевістскöј режім ліквідірујтöм“. „Большевікјас веокыдвыв шатовтчісны, тајö факт“—шуöны најö разнöј гöлöсјасöн. Медоа-ніи зілöны та бокоан öткымын полскöј da мыјкöмында амерікаскöј газетјас.

Мыј шуны тајö, позö-кö шуны, крізікјас јылыс?

Рабочöј класс діктатураыс подувсö паскöдöмкö da діктатураöс обществоöн государственнöја веокöдлан гібкöјджык, сіз-кö мощнöјджык віотемаö пöртöм-кö наöн трактујтчö оз кыз рабочöј классыс діктатурасö јоимöдöм, а кыгі сіјöс слабмöдöм лібö веоігтö кыгі сыыс öткажітчöм, то позö і јуавны: а тöдöны-ö вообще тајö господаыс—мыј сіјö лöсö рабочöј классöн діктатураыс?

Соціалізмлыс победајас законодательнöја закрепітöм-кö, індустріалізаціјалыс, коллекзівізаціјалыс да демократізаціјалыс успехјас законодательнöја закрепітöм-кö налöн шуöö „веокыдвыв вешјöмöн“, то позö і јуавны: а тöдöны-о вообще тајö господајасыс—мујöн торјалö шујгаыс веокыдыс? (Ставöн сераломöны аплодісментјас.)

Оз вермы лоны сомненіје, мыј тајö господајасыс помöз зугоісны Конституція проектöс вславыс крізікујтöмын da, зугöм бöрын, зугісны веокыдсö шујгакоd.

(Бостöма „Вöрлезыс“ газетыс)

(Продолженіјеыс лоö локтан №-ын)

Сталін јортлыс Сöветјас VIII-d Ставсојузса Чрезвычајнöј сјезd вылын доkладсö печатајтам мöd пöв сы вöсна, мыј первојсö вöлі печатајтöма радіо пыр прімітöмöн da лоöмны öшыбкајас даj лезöма вöлі рочöн. Öні лезам коміöн.

РЕdАКЦІЈА

ВЕСКÖdÖМ

Јанвар 10-d лунса 2—3-d №-а міјан газетын лезöм Конституціјаын редакціја мыж вöсна лоöма грубöј політіческöј öшібка.

Мöd ліст бокас, первојја колонкаын 20-d статјаын помас гіжöма „...дејствујтö общественнöј закон“. Колö „...дејствујтö общесојузнöј закон“.

Отв. редактор—ГОРЧАКОВ d. G.

Обл. № 1743 „Печераса вöрлезыс“ газет. редакці јалöн типографија Тіраж 555 экземплар